

Za zatopenými doly a skláři do Košťan

GPS souřadnice: 50.6555186, 13.7561189

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Lehká trasa pro všechny děti od 5 let. Vede po rovince, ale přes kořeny a polní cestou. Kola a kočárky kolem jezera Barbora neprojedou. Nebo jen velice těžko (my na terénní koloběžce projeli). Pejsky můžete vzít s sebou, ale v obci budou muset být na vodítku.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 100 km ujedete za hodinu a kousek. Pojedete po E 55 směr na Ústí nad Labem, na sjezdu 64 sjedete na Teplice. Za nimi odbočíte na Košťany.

Parkování: zdarma na Mírovém náměstí.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Teplice, Litoměřice, Lovoš, Házmburk, Duchcov, Most, Říp atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovaly kamarádky Kristýna a Helena z Teplic s babičkami.

Postřehy dětí:

Týnka (8 let): „Mně se moc líbila voda a houby, které jsme s babičkou našly.“

Helča (9 let): „Vyplnili jsme celou tajenku a také jsme si nasbírali kaštany.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás na procházku zajímavým městem a krásnou přírodou kolem zatopených lomů. Voda v nich je tak čistá, že se v nich v létě klidně můžete vykoupat. Ale výlet je to krásný v jakoukoli roční dobu a vyprávění bude stát za to. Z vnitrozemí sem totiž před stovkami let přicházeli především čeští skláři, horníci, drobní řemeslníci a obchodníci. A tak se stalo, že z malé a úplně poněmčené vesnice se Košťany staly první velkou obcí na Teplicku, obývanou většinou Čechy. Jak a proč se to přihodilo? Pojdte s námi na výlet a dozvíte se. Výlet vznikl na objednání a s pomocí města Košťany, a je pro vás tedy zdarma! ☺

Zkrácenou formu hry pouze s doplňovačkou si můžete vstáhnout zde: <https://krizovky.jecool.net/kostany/>

Doplňovačka

Zaparkujte na Mírovém náměstí a rozhlédněte se kolem. Jak se vám tady líbí?

Ocitli jste se ve městě Košťany v malebném podhůří Krušných hor, jehož vývoj po staletí formovalo geologické bohatství. Tipli byste si, co se zde těžilo?

Jste v centru města. Je tu pošta a také dům, ve kterém se prodává něco moc voňavého, Vidíte ho? Poznáte nějakou rostlinu na tabuli?

Také je tady knihovna s informačním centrem a budova, na které je v kolečku hned několik písmen. Měli byste rozpoznat alespoň 4. Vidíte je? Máte nějaké z těchto písmenek ve svém jméně?

Kdo vidí na stejné budově obrázek pana krále?

Po chodníčku si jdeme vyzvednout první písmenko do tajenky. Kráčíme ulicí Teplickou tak, že máme budovu Sokola po pravé ruce. Vyhlížíme naučnou tabuli s názvem *SPOLEČENSKÝ SÁL SOKOLOVNY*.

Zjistěte, kdy byla Sokolovna postavena – najděte letopočet.

1. Opište druhou číslici letopočtu.

Držíme se hlavní teplické cesty, přesněji chodníku po pravé straně. Vyhlížíme budovu radnice. Než k ní dojdeme, můžeme si trošku vyprávět.

Historické kořeny Košťan sahají až do 13. století. První písemná zmínka o obci pochází ze 14. století. Což je opravdu hodně dávno... Oblast patřila do teplického panství a její osud byl dlouho spojen s dějinami tohoto významného města. Po dlouhá staletí se tu žilo poklidným, převážně zemědělským životem. Zásadní zlom nastal s rozvojem těžby uhlí v 19. století. Objevení bohatých ložisek hnědého uhlí proměnilo Košťany v průmyslové centrum. S přílivem horníků a rozvojem těžebních společností se populace rozrostla. V roce 1908 byly Košťany povýšeny na městy.

Co vám připomíná název města Košťany?

Nám košťálovou zeleninu. A možná nejsme tak daleko od pravdy.

Jméno města je snad odvozeno z němčiny ze slova *chvosten*, které znamenalo les s houštinami a křovinami. Mladší nápad spojuje název Košťany (přesněji jeho nejstarší variantu *Costen*) s kornským slovem *costean* ve významu naleziště cínu, který se těžil v nedalekých Krušných horách.

Jak to vidíte vy? Cín, nebo košťál? :)

Budova městského úřadu je krásně opravená. Zjistěte, v jakém roce byla postavena. Kolik je jí tedy let?

Tato prvorepubliková vila kdysi patřila řediteli zdejších věhlasných skláren, ke kterým asi za půl hodiny dojdeme.

Najděte na budově nebo v jejím okolí znak města.

V červeném štítě ze zelené hůrky mezi dvěma černými vrchy vyrůstá stříbrný dvouocasý lev se zlatou korunou a zbrojí. V zelené hůrce je křišťálový pohár s nálepy podložený zkříženými hornickými nástroji. Uf, z pouhých popisů erbů nejsme jako obyčejní tuláčci dvakrát moudří. Když máte ale erb před očima, všechno pochopíte.

2. Jaký havířský nástroj je ve znaku?

Ťapkáme dál. V ulici můžeme vidět krásné domy. Zatím nejsou všechny opravené, ale jednou se tak jistě stane.

Vidíte bílé věnečky na okrovém domě?

A co okrasné čtverce a obdélníky na to růžovém?

Namalujte prstem do vzduchu tvar obdélníku a čtverce. Jaký je mezi nimi rozdíl? Kterých tvarů je na domě více?

Zahrada posledního domu v této řadě možná slouží jako zimoviště umělců z poutí. Jak jsme to poznali? Podívejte se sami. :)

A právě za kolotočem odbočíme doleva do lesoparku. Mineme hřiště, přejdeme most a míříme do přírody.

Kdybychom pokračovali po asfaltce doprava, došli bychom k takzvaným *Rakouským domům*. To jsou historické obytné budovy, které vznikly v období konce 19. a počátku 20. století. „Rakouské domy“ se jim říká, protože právě takové se zejména pro horníky a železničáře v období rozmachu průmyslu stavěly po celém Rakousko-Uhersku.

Jsou charakteristické svou architekturou, která se zaměřovala na funkčnost. Byly to jednoduché, často dvoupatrové řadové domky určené pro dělnické rodiny. Bez omítky, takže na první pohled cihlové. A uvnitř prakticky uspořádané. Protože se do kraje za prací v dolech a továrnách stěhovaly stovky až tisíce lidí, bylo je potřeba někde ubytovat. A tohle bylo pěkné a příjemné řešení...

I když tyto domy nejsou oficiálně chráněnou památkou, představují důležitou součást průmyslové historie Košťan i celé oblasti. Svědčí o dobách, kdy byla těžba uhlí hlavním motorem ekonomiky. V mnohých z nich se dodnes bydlí a obyvatelé si určitě nestěžují.

Hned vedle mostku vidíme pozůstatky *Kozí dráhy*.

Zjistěte z tabule, kam dráha č. 132 z Oldřichova u Duchcova vedla.

3. Napište název města.

Proč se dráha jmenovala *Kozí*? Protože se na pastvinách u železnice pásala velká stáda koz.

Původně byla postavena kvůli převozu uhlí z Podkrušnohoří do přístavů na Labi, případně dále na východ. První vlaky na tuto dráhu vyjely v roce 1871 a jezdily po ní až do 70. let minulého století. V pozdějších dobách šlo zejména o nákladní vlaky, které vozily uhlí do Liberce nebo Šluknovského výběžku. Těžké lokomotivy však vyjížděly i v čele osobních vlaků. Především v zimě, kdy byla trať zapadaná sněhem a jen velké lokomotivy si v něm dokázaly prorazit cestu. Pravidelná osobní doprava byla na této trati ukončena v prosinci 2007. V roce 2022 byla ale dráha opět obnovena. Hurá!

Pokračujeme pěšinou kolem domků.

Vidíte nalevo papouška? Kdo první vypátrá dřevěná zvířátka v zahradě napravo?

Když jsme u těch koz... Znáte o nich nějakou pohádku? Co třeba tu *O sedmi kůzlátkách*? Začíná takhle:

Byla žila jedna koza a ta měla kůzlátka. Celé dny se od nich nehnula, až jednou musela odejít. Zavolala k sobě kůzlátka, která skotačila na louce, a řekla jim: „Milé děti, musím na chvíli odejít, a tak vás tu nechám samotné. Schovám vás do domečku, vrátka zavřete na závoru. Nikomu neotvírejte, to vám povídám, vůbec nikomu. Můj hlas znáte, až se vám ozvu, otevřete.“

Jak to bylo dál? To si můžeme říci za závorou na stezce napravo, kam odbočujeme. Otočte se u ní a podívejte se na dřevěný domeček z této strany. Co na něm vidíte? Poznáte, o jaký strom se jedná?

Stočíme to doprava a půjdeme asi 10 minut po lesní stezce. Občas zde bývá bahno, ale neudrží se tu dlouho a nebývá ho tolik, abyste zapadli. Určitě projdete. A pokud jdete trasu na podzim jako my, můžete si utrhnout jablíčko ze stromů u cesty. Je jich tady hodně. Ostatně jako během celého našeho výletu.

Ještě před těžbou hnědého uhlí prosluly Košťany sklářstvím. V části města zvané Kamenný Pahorek, kam právě míříme, stávalo hned několik skláren. Nejznámější byla Augustinka, postavená v roce 1873. Proslavila se výrobou užitkového secesního skla.

Znáte nějakou pohádku, ve které hraje důležitou roli sklo? Přesněji řečeno sklo, které vám ukáže, jak vypadáte? Které to je?

Ano, je to zrcadlo!

Napovíme, že v názvu jedné ze zrcadlových pohádek je královna a v druhé zase trpaslíci. Už se vám vybavují?

V pohádce *Sněhová královna* za všechno může právě kouzelné zrcadlo. Čaroději, který je stvořil, při stěhování do nebe spadlo, rozbilo se a roztříštilo na miliony střípků. (Což vypovídá o tom, proč je důležité mít při převážení každý náklad důkladně připoutaný.) Střepinky se rozletěly po světě jako miniaturní dýky – a koho zasáhly, tomu probudily v srdci chlad a zlobu. Jeden střípek spadl do oka chlapci jménem Kaj. Jak to s ním dopadlo? Kdo ho zachránil? (Očař to nebyl. Ani optik.)

Zrcadlo, což je skleněná tabule natřená ze zadu hliníkem, hraje důležitou roli také v pohádce o Sněhurce. Na co se zlá královna zrcadla ptala?

„Zrcadlo, řekni mi, kdo je v zemi zdejší mezi všemi nejkrásnější.“

A zrcadlo jednoho dne odpovědělo popravdě: „Má paní, i když jste krásná jako sen, Sněhurka je krásnější přece jen.“

Což byl problém! Některé dámy pravdomluvnost snášejí jen velmi obtížně. A nemusí se týkat jen jejich vzhledu.

Sněhurka se musela před rozzuřenou macechou schovat u spoluobčanů malého vzrůstu, nekorektně trpaslíčků.

Kolik jich bylo?

Ted' to bude hodně těžká otázka. Dokážete všechny trpaslíky vyjmenovat? Můžou vám pomoci všichni členové rodiny... I tak to bude fuška. Zkuste to nejprve sami.

Zvládli jste? Jsou to Prófa, Stydlín, Rejpal, Kejchal, Dřímál, Štístko a .....

Jak se jmenoval nejmenší trpaslík?

Prošli jsme několik pasek a napravo vyhlížíme betonový kryt s poklopem. Pravda, trpaslíčci v něm asi nebydlí, ale vzhledem k rozměrům by jim kryt padl jako ulitý. Je to důležité místo, protože kousek za ním je už most, který nás převede právě do Kamenného Pahorku.

Pokud tento most stejně jako my přehlédnete, budete muset tuto čtvrt složitě obcházet po hlavní cestě. A to nechcete! :) Tak koukejte, co to dá!

Navíc byste přišli o písmenko do tajenky.

Přejděte most a za ním nad sáčky na psí hovínka uvidíte zákazový nápis. Zakazuje sezení na .....

4. Doplňte slovo.

Za mostem se vydáme do ulice Kamenný Pahorek. Ale tady se tak jmenují všechny ulice, takže napovíme, že jdete rovně za nosem a po pravé straně uvidíte domeček, na jehož dveřích je dřevěné ještěrka. Mrkněte do mapky a bude vám to jasné.

Napravo mineme krásné krmítko. Bohužel ne pro nás, ale pro ptáky. U minimarketu přejdeme silnici a opět půjdeme rovně za nosem. Také zde na nás čeká písmenko do tajenky, ale až za chvíli. Než k písmenku dorazíme, vrátíme se ke zdejšímu sklu. *Sklárnu jménem Augustinka založili v roce 1873 bratři Hölzelovi, později ji koupil František Tomšík. Pod jeho vedením zažila obrovský rozkvět. V roce 1928 zde pracovalo čtyři sta lidí a sklárna vyráběla duté, osvětlovací a luxusní barevné sklo. Po znárodnění po druhé světové válce byla začleněna do národního podniku Osvětlovací sklo Valašské Meziříčí a specializovala se hlavně na osvětlovací sklo. Po privatizaci v 90. letech se ale provoz nepodařilo udržet. Sklárna definitivně ukončila výrobu v roce 1996, čímž skončila téměř sto padesátiletá tradice sklářské výroby v Košťanech.*

Další významnou sklárnou byla Eliška společnosti Palme-König a Habel, která zahájila provoz v roce 1889. Tato sklárna se zaměřovala na luxusní užitkové barokní a secesní sklo a díky jeho vysoké kvalitě si získala mezinárodní uznání. V roce 1923 si část pronajala společnost Osram, která zde poprvé v Evropě použila k výrobě žárovkových baněk neolovnaté hořčíkové sklo. Proč to byla taková „bomba“, nevíme. Asi méně praskalo...

Další sklárna se jmenovala Josef. Asi podle majitele Josefa Rindskopfa. Proslavila se mramorovaným sklem, které napodobovalo vzhled drahých kamenů. Pyšnila se jimi i na Světové výstavě v Paříži v roce 1900. Její provoz byl ukončen po hospodářské krizi v roce 1932 a definitivně ji zničil požár v roce 1939. Svatý Florián nezasáhl... Kdo ví, proč právě Florián?

Košťany se brzy staly přirozeným centrem českých sklářů – byl zde založen první *Odborný spolek sklářů, brusičů a malířů*

skla s působností pro okresy Duchcov a Teplice a od roku 1906 do roku 1914 se zde vydával časopis *Český sklář*. Vrchol sklářské průmyslové éry město zažilo na počátku 20. století.

Přestože byly košťanské sklárny světově proslulé a v době největšího rozkvětu zaměstnávaly až 1 100 sklářů, hospodářské krize a národnostní napětí v kraji před druhou světovou válkou jim daly co proto.

I v dnešní době se však v Košťanech a okolí nacházejí firmy, které se specializují na zpracování plochého nebo izolačního skla.

Přecházíme cestu... Za zády máme minimarket a před sebou červenou ceduli *KAMENNÝ PAHOREK*.

5. Opište spodní slovo.

Vstupujeme do ulice, kam nesmějí vjíždět auta. Najděte u dveří stavení nalevo keramického ptáčka.

Šupajdíme až k poslednímu domu, u kterého to prudce zalomíme doprava.

Na konci této řady domů si odbočení zopakujeme, tentokrát ale doleva. Jdeme podél dřevěného plotu.

Jak jsme již naznačili, sklářský průmysl v této části Košťan před 100 lety jen kvetl. Zaměstnával stovky, v době největšího „boomu“ až tisíce dělníků. Ale vyráběla se tady i spousta jiných věcí.... Dnes slouží Kamenný Pahorek převážně k bydlení, nikoli k práci. Uvidíte tu i novější domy. Tak hleďte.

Možná si ani nedovedete představit, co všechno tady bývalo. My tedy určitě ne. Šest skláren, tři textilky, dvě továrny na šamotové zboží, strojírna a několik povrchových uhelných dolů.

Jak se blížíme k jezeru, přesouváme se k další části našeho vyprávění. V něm se nebude tavit, ale těžit.

Jezera, která dnes uvidíte, tady totiž nejsou moc dlouho. Věděl by někdo, jak vznikla?

Kdo první uvidí vodní hladinu? Všimněte si, jak je voda čistá a průhledná. Jako bychom byli někde v Kanadě...

Jak už jsme několikrát zmínili, obec Košťany má stejně jako celý severočeský region dlouhou historii spojenou s těžbou hnědého uhlí. První písemné zmínky o kutání v pánvi sahají až do roku 1403. Průmyslová těžba, jak ji známe, však začala až v polovině 19. století s rozvojem železniční sítě. Zásadní dopad na Košťany měla těžba v 50. a 60. letech 20. století, kdy zdevastovala severní část obce.

Jednalo se především o hlubinné doly, které postupně ustupovaly povrchovým velkolomům. Těžba v této oblasti se po roce 1989 výrazně utlumila. Bylo to kvůli přírodě a ochraně obcí. I když se v okolí Košťan stále těží v lomech, jako je Bílina, přímá těžba v obci již neprobíhá. A to je dobře.

Břeh jezera kopírujeme po stezce. Sem tam ná podrazí nožky kořen, sem tam nás švihne rákos, ale projít se dá. A pokud je mezi vámi nějaká Barborka, musí jít první. Proč? Protože to je její území! :)

Jezero Barbora je umělé. Vzniklo zatopením bývalého povrchového hnědouhelného lomu. Těžba uhlí tu byla ukončena v roce 1974 a jáma se začala samovolně plnit vodou. Kontrolované předělávání s cílem vytvořit cachták a koupák začalo na začátku 80. let. Díky postupnému vypěkňování a zalesňování okolí se jezero skutečně stalo oblíbeným místem rekreace. Jeho rozloha je přibližně 65 hektarů a v nejhlubších místech dosahuje hloubky až 40 metrů. Voda je tady velmi čistá, a proto je vyhledáván plavci, potápěči a dalšími milovníky vodních sportů, jako jsou windsurfing nebo jachting.

Svatá Barbora byla patronkou havířů. Věřili, že je chrání před nebezpečím, které na ně číhalo pod zemí. (Žádné obavy, krtečků se nebáli. Ovšem takoví podzemní skřítki a jejich plyny, to je jiná...) Barborčin příběh je sice velmi starý, ale pro havíře měl vždy velký význam.

Podle legend žila Barbora ve 3. století. Její otec, bohatý obchodník, ji zamkl do věže. Nechtěl, aby se „nakazila“ křesťanstvím, které bylo tehdy novinkou. Jenomže zakázané ovoce chutná nejlíp, takže Barbora k novým myšlenkám přilnula ještě víc. Dokonce si nechala ve věži vybudovat třetí okno jako symbol Svaté Trojice. (Bůh ve třech osobách – Otec, Syn a Duch svatý.) Když to otec zjistil, rozzuřil se a nechal ji krutě mučit. Barbora však zůstala neoblomná. Nakonec jí tatík setnul krásnou hlavinku mečem, což už je fakt moc. Co je platno, že ho vzápětí stihl trest?! Blesk, který do něj uhodil a usmrtil ho, už Barborce život nevrátil...

Právě blesk a jeho spojitost s ohněm a hřměním, které připomíná podzemní otřesy, vedly k tomu, že se Barbora stala patronkou havířů. Horníci v ní viděli světici, která je chrání před nebezpečnými výbuchy, zavaleními a dalšími nehodami, které se v dolech stávaly. Proto si její sošku často brávali s sebou do dolů a uctívali ji. Svatá Barbora je symbolem naděje a ochrany pro ty, kdo pracují v nebezpečných prostředích.

Svatá Barborka je také jednou z hrdinek známé pohádky Jana Drdy.

6. Doplňte její název: ..... a Pandrholá.

Znáte tuto pohádku? Vypráví o chudém havíři, který má spoustu dětí a snaží se uživit rodinu. Když se mu narodí další dítě, vydá se pro ně hledat kmotra. Odmítne Boha i čerta, protože si myslí, že jsou nespravedliví. Nakonec se spřátelí se Smrťákem, kterého považuje za jediného spravedlivého, protože si bere bohaté i chudé. Smrťák se stane kmotrem a daruje havíři zvláštní moc: Může se stát doktorem a léčit lidi....

Vytrvale se dereme pěšinou a vyhlížíme její konec – zátoku jezera. Zápasíme s terénem asi půl hodiny, ale vůbec nám to nevadí, protože příroda kolem je nádherná.

Rozhlédněte se a zkuste vyjmenovat alespoň tři stromy, které kolem sebe vidíte.

Na březích rostou břízy, olše, ale také javory, lípy a jasany. Jedná se o druhy, které se dokážou dobře přizpůsobit novým podmínkám, pomáhají zpevňovat břehy a vytvářet půdu.

Co se týče živočichů, jezero je bohaté na rybí druhy. Jaké rybky si myslíte, že zde žijí?

Vzhledem k hloubce a čisté vodě zde žijí jak kaprovité ryby, tak dravci. Což svědčí o dobré kvalitě vody a dostatečné nabídce potravy. Rybáři se pyšní, že tu běžně chytají kapry, cejny, líny, okouny, štiky, amury, úhoře nebo sumce. Také se tu vyskytuje škeble rybníčná, dokonce i sladkovodní medúzka. Koho už někdy nějaká medúza žahla? Snad nikoho...

Víte, jak vypadá úhoř? Jeto taková ryba neryba. Znáte ji z pohádky *O Zlatovlásce* a psal o ní také spisovatel Ota Pavel.

Tato ryba neryba má silně vyvinuté kožní dýchání. Prapodivný tvor přežívá zahrabán v bahně, přechodně dokonce bez vody. V krvi mu koluje silně toxický jed podobný zmijímu. Už 0,5 g zabije během čtyř minut středně velkého psa. Vydra se však dokázala s tímto problémem vypořádat a tvory loví. Jed se rozkládá při teplotě 60 °C, proto se maso bez problémů používá v kuchyni (tepelnou úpravou se jed odbourá). Nebezpečné však může být zasažení oka nebo otevřené rány krví. Nejvyšší doložený věk této ryby je 85 let. Všechny tyto ryby (odkudkoli, ať z Evropy či Afriky) se třou v Sargasovém moři. Některé kvůli tomu musejí absolvovat cestu dlouhou až 7 000 km. Když larvy doplují zpět do Evropy či Afriky, nejdříve se změní v bezpohlavní jedince. (Nejsou to ani kluci, ani holky.) Část zůstane v ústí řek, část pluje toky do vnitrozemí. Ti, kteří zůstanou v klidné vodě, se změní v samce, ti, kteří plují dále, v samice. Proto jsou v naší republice prakticky jen samice. Od roku 2008 je tato ryba uvedena v Červené knize ohrožených druhů.

Když jsme u té Zlatovlásky, můžeme si zazpívat.

*Nes ... loďko ke břehu
jedu, jedu pro něhu,
jedu, jedu pro krásu,
pro dívku s vlasy do pasu.*

*Zlatovlásko, krásko,
kdo ví co bude dál?
Zlatovlásko, krásko,
chce tě bohatý král.*

7. Doplňte chybějící slovo.

Pěšina nás vede doprava. Dojdeme po ní až na konec jezera. Protože sem dá dojet autem, je tu mnoho rybářů. Můžete se jich zeptat, jestli nějakého úhoře chytli. A jestli rozumí řeči zvířat. Víte ale, která je nečastější otázka, kterou lidé lovcům ryb kladou?

Pro změnu míříme doleva, přehoupneme se přes kopeček a jsme u Oty. Cestou potkáte výstražné cedule s nápisem:

ZÁKAZ VSTUPU – PODOLOVÁNO.

Dodržujte je, prosíme, ať se někam nepropadnete.

Jezero Otakar je menší vodní plocha, která vznikla zatopením bývalého povrchového lomu na hnědé uhlí. Často se o něm mluví spíše jako o jezírku, čímž se zdůrazňuje jeho menší rozloha ve srovnání s blízkou nádrží Barbora. V některých zdrojích je také uváděno pod názvem Čolík, což je pravděpodobně místní přezdívka. Zda je to kvůli čolkům, kteří zde žijí, se nám nepodařilo vypátrat.

Stejně jako Barbora se i Otakar chlubí čistou průzračnou vodou. Je to dáno především tím, že do něj nepřitékají žádné větší toky. Plní se tak převážně spodními vodami.

Nás nyní čeká jediný dnešní o něco pořádnější kopeček. Asfaltka nás vyvede až k místnímu hřbitovu. Je odsud krásný výhled na obě jezera. A na jaře tady na vás bude čekat i sovičková lavička. Opravdu krásné místo!

Hřbitov obejdeme a vstoupíme Školní ulice. Odvede nás – jak jinak – ke škole. To je ta výrazná žlutá budova, kdybyste se náhodou ztratili. Jakou květinu vám připomíná? Chtěl by někdo chodit do školy, která by se jmenovala Pampelišková nebo Narcisová? Nebrali by rodiče třeba Vaječňákovou? :)

Toto náměstí se ovšem jmenuje po Učiteli národů. Jak se jmenoval?

Najděte jeho sochu a podívejte se, co drží v ruce. Máte něco podobného doma i vy? Která kniha leží na vašem nočním stolku? Na našem si zrovna hoví *Tajemství všech tajemství* od Dana Browna.

Podívejte se na sochu Komenského. Zaměřte se na jeho ruce, hlavně na prsty.

8. Jak se jmenuje prst, který má nejvýše?

U školy si klidně můžete pohrát na hezkém dětském hřišti. Do cíle to máme už jen pár minut chůze...

Štrádujeme si to i nadále Školní ulicí.

Zkuste na domech najít obrázek, který vypadá jako rohlík a dva koláčky. Hned vedle je na zeleném domečku sluníčko. Usmějte se stejně jako ono.

Poslední dnešní otázka na nás čeká pod kaštanem na naučné tabuli č. 10 s názvem *HORNICKÁ ULICE*.

Najděte na tabuli fotku vpravo dole. Je na ní obchod F. Port. Vlevo jsou dva nápisy: *Řezník a...*

9. Doplňte slovo.

Jupí, už vidíme Mírové náměstí. A také máme vyluštěnou tajenku. Copak z ní na nás kouká? Další pozvánka na výlet. Je to totiž krásné místo. Jde o zajímavý a rozměrný skalní útvar, který je významným přírodním klenotem Krušných hor. Nachází se severozápadně od Dubí a severně od Hrobu.

Toto vyhledávané turistické místo s nadmořskou výškou 613 metrů nabízí půlkruhový výhled do okolí. Můžete odtud vidět například vodní nádrž Barbora a město Teplice. Dohlédnout lze i do Ústí nad Labem a Loun. Dostanete se k němu po modré turistické značce z Dubí-Pozorky nebo z obce Mikulov. Samotná vyhlídka je od rozcestníku vzdálená jen asi 100 metrů. Je z horniny zvané červený křemenný porfyr.

Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil. Děkujeme, že jste s námi prošli a bavili. Také děkujeme městu Košťany, že nám výlet pomohlo vymyslet a že ho nabídlo všem výletníkům ke stažení zdarma.

Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! ☺

Tip navíc: Lovecký zámeček a památný dub

Lovecký zámeček se nachází 1 km severně od náměstí. Přístupová cesta je ulicí K zámku ve Střelné. Sídlo tu nepochybně stálo již v poslední čtvrtině 18. století. V roce 1864 dost nabylo na objemu. Čtvercové nádvoří lemují hned několik jednopatrových budov.

Zámeček původně sloužil jako útočiště majitele panství a hostů při lovech zvěře. Byly to však poněkud nefér lovy... Honci nahnali srnky, jeleny a podobě na rozsáhlou louku před zámečkem, která byla ohrazena vysokými sítěmi, aby budoucí večeře nemohly utéct do hvozdů. Jmenovala se přízračně Štvanice. To se potom střelil každý. A skoro bez námahy. Jenom nesměl mít oko z Kašparovy krávy.

Ptáte se, jaké oko měla kráva sedláka Kašpara? Sice vidělo, ale velmi, velmi špatně. Od poloviny 19. století se stal zámeček letním sídlem knížecí rodiny. Pobývala tady od května do pozdního podzimu. Zámeček a kouzelná okolní příroda bývaly častým cílem výletů lázeňských hostů z nedalekých Teplic.

Po roce 1950 tady bylo zřízeno učiliště státních lesů, které zde působilo několik let. Po navrácení sídla původním majitelům se tu zabydlela společnost Košťany Holding.

K zámečku se vztahuje i jedna z košťanských pověstí. Jeden člen staré šlechtické rodiny Lobkowiczů se prý měl dopustit jakéhosi zločinu. Z obav před zaslouženým trestem utekl do košťanských lesů, kde se skrýval. Živil se lovem a bylinami. Později si vystavěl domek s kapličkou a dlouhá léta žil poustevnickým životem. Později na tomto místě Lobkowiczové vystavěli lovecký zámeček, v němž se nacházela i ona kaplička.

Nedaleko stával památný **Ludvíkův dub**. Byl to jeden z nejstarších stromů v Ústeckém kraji, obvod jeho kmene dosahoval úctyhodných 742 centimetrů.

I když místní pověst spojuje strom s tábořištěm rakouského vojska v předvečer bitvy u Chlumce roku 1813, jméno dostal podle jiné události, která se udála o dva roky dříve. V roce 1811 navštívil nedalekou oboru ve Mstišově slavný hudební skladatel Ludwig van Beethoven. A přestože není známo, že by k dřevině zavítal, byl po něm dub pojmenován.

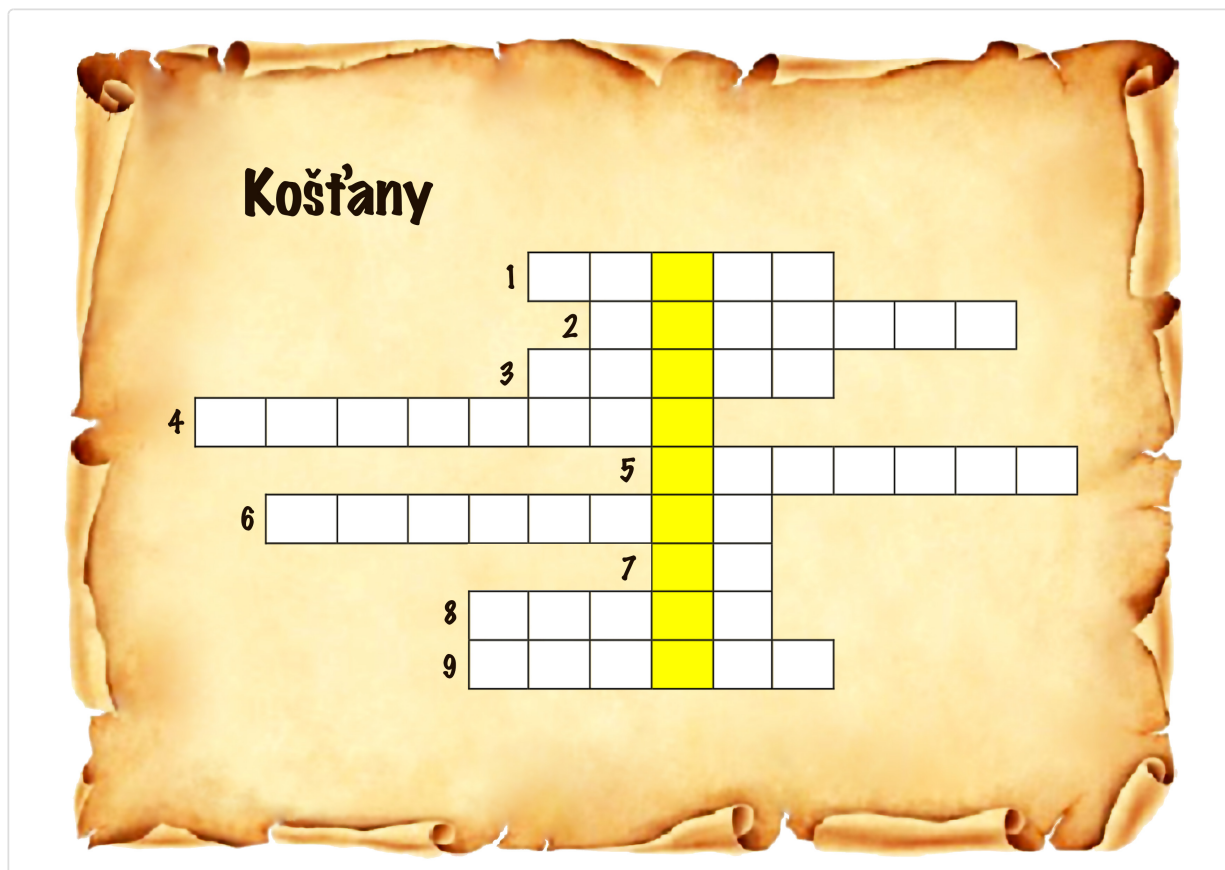
Bohužel se v roce 2015 uvnitř dutiny stromu vznítily oheň, který jej vážně poškodil. Dub nepřežil, dnes je na jeho místě k vidění už jen jeho majestátní torzo. V roce 2017 byl poblíž vysazen nový dub letní, aby pokračoval v tradici a jednou se stal důstojným nástupcem původního Ludvíkova dubu.

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.pohadkozem.cz, R. Kirsch a kol.: Historie sklářské výroby v Českých zemích (2003), <https://www.kostany.cz>, ...

Otázky k tajence

---

1. Opište druhou číslici letopočtu.
2. Jaký havířský nástroj je ve znaku?
3. Napište název města.
4. Doplňte slovo.
5. Opište spodní slovo.
6. Doplňte název: ..... a Pandrhola.
7. Doplňte chybějící slovo.
8. Jak se jmenuje prst?
9. Doplňte slovo.

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.